

ΧΩΡΙΑΤΙΚΑΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΙΣ

[Τὸν ἐν Τσαγκαράδα τοῦ Βόλου ἔγκριτον ἱόγιον κ. Γ. Ἀδρακτᾶν, παλαιὸν συνεργάτην τοῦ Ἡμερολογίου, γνωρίζουσιν ἡδη οἱ ἀναγνῶσταις ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ καταχωρηθέντων ἀπαρχῆλων ἥθογραφικῶν διηγημάτων του, τὰ ὅποια εἰς τὸ εἶδός των, εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκδεκτότερα τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας διὰ τὰς ζωντανὰς εἰκόνας, τὴν ψυχολογικὴν ἀλήθειαν, τὴν περιγραφικὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀνεπιπλαστούχρεν, ἡ δόποια τὰ διαπνέεται. Ο κ. Ἀδρακτᾶς, ἥθογράφος ἐκ τῶν ἀρίστων, ἀποδίδων πιστότατα τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ ιδίως τὸ ἐν Ηγείῳ ἐπιγωριάζον γλωσσικὸν ἰδεωμα, παρατηρητής καὶ ζωγράφος καὶ ψυχολόγος ἐκ τῶν δέλιγον, θὰ ἡδύνατο ἀληθῶς νὰ πλουτίσῃ τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν, ἐάν τὴν ηγιολεῖτο εἰδικωτέρον καὶ ἐπιμελέστερον εἰς αὐτήν. Ήθελε μᾶς παρουσιάσει μικρὰ ἀριστουργήματα ἐκ τῆς φιλολογικῶς ἔτει ἀνεκμεταλλεύτου ἐπαρχιακῆς ζωῆς. Η κάτωθι παρατιθεμένη ἥθογραφία ἐπιμαρτυρεῖ τὴν γνώμην ἡμῶν. Ἀτυχῶς ὁ κ. Ἀδρακτᾶς γράφει σπανίως καὶ δημοσιεύει σπανιώτερον καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ἐλάττωμα τοῦ συμπαθοῦς καὶ πολυτίμου ἡμῶν συνεργάτου.]

ΤΟ ΧΕΛΙ

Θεο! Α σκάσω, θε σκάσω! τὸ πάκινε ή Σταυρότεν, μ' αὐτοὺς τοὺς μεγάλους, ποῦ μαζώνουν στὸ γωρίο τοὺς παληγνθρώπους, τοὺς ξυπόσλυτους...

Καὶ γὰρ νὰ τὴν καταλάβουν καλλίτερα, ἔμπηγε τὴν καλτσοθελόνα στὴ μισοπλεγμένη κάλτσα, ποῦ κρέμονταν ἀπ' τὸ λαιμό της, σήκωνε τὰ ματογυάλια της ψηλὰ στὸ γλέφαρο, κουνοῦσε κακυρωτὰ τὸ παχούλο της πρόσωπο, καὶ μὲ τὰ δάχτυλα περίφρανε ἐνωμένη ξυνάλεγε μὲ θυμό:

— Μὰ τὶ τοὺς θέλουν; τὶ τοὺς θέλουν; ... Βέβηκι γιὰ τὸν ψῆφο, γιὰ τὸ κόμμα! ... Αἴ! Καὶ τώρα τραβᾶτε σεῖς! ... ;

Κατέβηκε πάλι τὰ ματογυάλια στὰ μάτια καὶ ξανάρχιζε βιαστικὰ τὸ πλέξιμο, ἔως ὅτου ἄναψε πάλι τὸ θυμό της ἡ σειρὰ τῆς διμιλίας.

Καὶ εἶχε δίκηρο, ἀδερφέ, ἡ γυναῖκα. Μὰ εἶναι σωστὸ πρᾶμμα, νάρχωνται ἀπὸ ζένα χωριά οἱ σκρόπιοι καὶ νὰ παίρνουν γυναῖκες τῆς νοικοκυροπούλαις, μὲ ἔχια, μὲ προικιά, μὲ σπίτια, μὲ ὅλα τὰ καλά, καὶ στὰ Οὔτερα νὰ τὴς δέρνουν σὰν δούλαις; Νὰ βλέπης τὸ γυιὸ τῆς Σταυράτενας, τριανταρίτη ἐκεῖ, νὰ μὴ μπορῇ ἀκόμη νὰ ταιριάξῃ πουθενά, καὶ ἄλλα κουτσόπαιδια, ζένα πεντάρτωρχα, τῶν ἀφεθῆκαν ἀπ' τὸ στρατό, νὰ τοῦ παντρεύωνται καὶ νὰ μὴ σὲ στιμάζουν γιὰ τίποτε; ... Δὲν φταιν' αὐτοί, παρὰ ἐκεῖνοι, ποῦ τοὺς δέχονται στὸ χωριό, κ' ἐκείναις ποῦ τοὺς συμμαζώνουν στὰ σπίτια τους. Τοὺς ντένουν καλὰ - καλά, τοὺς πηρετοῦν, τοῦ λόγου τους! ... Βρίσκουν στὸ κατώ! λᾶδι, τεῖωνε· Βρίσκουν κρασί, πίνουν. Γιὰ δουλιὰ δὲν δίνουν πεντάρχ κ' ἡ ἔρημη γυναῖκα βιασανίζεται σὰν σκλάβη ...

Αὐτὰ τριγυρίζουν σὰν καπνὸς στὸ κεφάλι τῆς καύμένης Σταυράτενας, τῆς γυναῖκας τοῦ Μπάρπα Σταυράτη, καὶ στεναγμούνται καὶ κόθεται.

Ποτὲ δὲν πῆγε στὸ σπίτι τῆς χήρας Παντελίνας, τῆς φιληγόνδας της, καὶ νὰ μὴν ἀκούσῃ πνοάπονα καὶ κλύψαις γιὰ τὸν Πέτρο, τὸ μορφογαμπρό της. Ό Πέτρος τοῦτο, ὁ Πέτρος ἐκεῖνο. Μεθάει, βλαστημάτει, σπάζει πιάτα, πετάει ποτήρια, γτυπάει, κλωτσάει, αἰσχρολογάει, τόσῳ! Τὰ ίδια καὶ τώρα.

Κάθονται καὶ ἡ τρεῖς στὸν ἵσκιο τῆς ἀγλαδιᾶς, ἡ Σταυράτενα, ἡ Παντελίνα καὶ ἡ Μυγδαλιά, ἡ κόρη της, καὶ τὰ λένε· πῶς δὲν ὑποφέσνεται πλιὰ κύτο τὸ πρᾶμμα, παράγινε, ἀδερφή! κάλλιο νὰ πέθαιναν παρὰ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ποῦ μπῆκε μέσα στὸ σπίτι τους. Μὲ τὸ πρῶτο ἥταν καλός, πολὺ καλός. Πηρετοῦσε στὸ χωριό δασικὸς καὶ ὁ Θεός, λέσ, τὸν ἔστειλε νὰ γνωριστῇ μὲ τη Μυγδαλιά. Τὴν ἀγάπησε. Εἶπε, θὰ τὴν πάρῃ. Φύλαξε τὸ λόγο του σὰν τίμιος. Τελειώνοντας ἀπ' τὸ στρατό, τὴ στεφανώθηκε. Πῶς νὰ τὸν κατηγορήσουν; Παιδί μάλαμα. Τὴ στεφανώθηκε, ἔγινε ἡ γαρά, ὁ δόμυκρχος νουνός. "Ολα καλά. Μακάριοι νὰ ἔταν καὶ τὰ κορίτσια τοῦ κόσμου σὰν τὴ Μυγδαλιά! Περνοῦσαν ώραια! Μυγδαλιά μου καὶ Μυγδαλιά μου, τὸ πάκινε. Τὴν ἀγάπωσε. Ἡταν καὶ στὴ δουλιὰ ἀξιος· ἔπιαναν τὰ γέραια του ἀπὸ ὅλα. Καὶ τὸν κῆπο νὰ φυτέψῃ, καὶ νὰ ποτίσῃ, καὶ νὰ σκηλίσῃ, καὶ δέντρα νὰ καθαρίσῃ, καὶ σύκα νὰ μαζεύψῃ, καὶ

φύλλο νὰ κουβαλήσῃ... "Αν πῆς καὶ γιὰ τραγούδια, ὅ,τι θίεται λέει! "Επινε καὶ λιγάκι κρασάκι καὶ σῶλεγε ἐκείνους τοὺς μαλέες, ποῦ ἔλεγες « Θέ μου, τ' εἶναι τοῦτο; » Τώρα τί γίνηκε νέδες, ποῦ ἔλεγες « Θέ μου, τ' εἶναι τοῦτο; » Τώρα τί γίνηκε τέτχιος; 'Αμάν! 'Ακόμη δὲ γύρισε γρόνος κ' ἀργισε τὴ γκόνια. Τὰ στρωμάτα τοῦ φαίνονται στενά, τὰ προικοδόσια τὰ βρίσκεται παληρά, θέλει νὰ πουλήσῃ τὸ περιβόλι γιὰ νὰ πάρῃ λεφτά νὰ πάγκη δουλιά, ζητάει νὰ τραβηγκτῇ ἡ πεθερά ἀπ' τὸ σπίτι, ζουλεύει τὴ γυναῖκα του, νὰ μὴν κυττάξῃ ἄνθρωπο, νὰ μὴν μιλήσῃ μὲ ἄλλον, καὶ μὴν ρωτᾶς τὶ γίνεται ὅντας τὸ βάλη ἀπὸ μέσα. Τότε εἶναι γ' ἀκούς καὶ νὰ πιάνης τ' αὐτιά σου· ὅλαις τὴς ἀτιμίκις θὰ τὴς πῆι· ἔτσι ἔχαμε ἡ πεθερά, ἔτσι τὴν εἶχε ἀπαρκεύσθαι τὴν ἄντρας τῆς, ἔτσι ἔχανε κοπέλη· ἡ Μυγδαλιὰ πρὶν νὰ τοῦ τὴν φορτώσουν, ἔτσι σκότωσκε τὸ παιδί ἡ μάννα καὶ ἡ κόρη, τὴν φορτώσουν, ἔτσι εἰχανε σχέσεις μὲ τὸν ἀδερφό, ἔτσι τῶκρυψκεν στὸ κατώι, ἔτσι εἰχανε σχέσεις μὲ τὸν ἀδερφό τοῦ δημάρχου, κι' ἄλλα κι' ἄλλα... Καὶ τὸ ξύλο γώρια! Κατοῦ δημάρχου, κι' ἄλλα κι' ἄλλα... Καὶ τὸ ξύλο γώρια! Κατηγτήσε νάγκουν τὰ ἴδια κάθε βράδυ. Τὴν ἡμέρα στὸ καφενεῖο γρητάκια καὶ τὸ βράδυ κρασί καὶ ξύλο· αὐτὸ τὸ καταραμένο τὸ κρασί!

Η ταλαίπωρη Μυγδαλιὰ λέγει, πῶς κύτῳ τὸ κρασί νὰ κόβουνται, ὅλη θίεται διορθωθοῦν.

* * *

"Εγερνε νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος καὶ τὸ συμβούλιο βαστοῦσε ἀκόμη, συμβούλιο ποῦ θὰ τὸ ζούλευσην καὶ ἄλλα πολὺ μεγαλήτερα ποῦ λένε τάχα πῶς κρέμεται· ἡ τύχη τοῦ κόσμου ἀπ' τὴν ἀπόφασί τους.

Η Σταμάτενα, γυναικί μὲ μυκλὰ καὶ μὲ γνῶσι, ἀφοῦ ἔψκλε καλά - καλά καὶ δημάρχους καὶ βουλευτάδες, ποῦ ὑποστηρίζουν τέτχιον κόσμο, ἔβαλε τὸ δίκηο στὴ θέση του καὶ τὴς ἀριμήνεψε μὲ λίγα λόγια τὶ νὰ πράξουν.

— "Οσο γιὰ τὸ περιβόλι, εἶπε, ὁ ἄνθρωπος σᾶς λέγει καλά. Εἶνε ἄντρας καὶ πρέπει νάγκῃ στὸ γέρι λεφτά. Μπορεῖ νὰ θέλῃ νὰ κάνῃ μιὰ ἐργασία, ν' ἀγοράσῃ ἓνα μουλάρι, ἔκεινο ἔκει, ἡ μίκη βάρκα γιὰ νὰ ζήσῃ τὴ γυναικά του καὶ τὴ φυμελιά του... Μήν γυττάζετε σήμερα πούνε δυό, αὔριο μπορεῖ νὰ γένουν τρεῖς... Σύρτε μὲ τὰ νερά του. 'Ο ἄντρας θέλει κολακεία, κι' ἀν λέη καὶ κάνα λόγο παραπάνω, ἐσεῖς νὰ κάνετε πῶς δὲν ἀκούτε, γιὰ νὰ μὴ σᾶς βρίσῃ καὶ γένεστε ρεζί! στὸν κόσμο. Αὐτὰ τ' ἀνακατώματα, δημάρχοι καὶ κοπέλια καὶ σκοτωμοὶ δὲν βγάνουν σὲ καλό. 'Ο κόσμος σήμερα πονήρεψε, τὴν τρίχα τὴν κάνει τριγύιζι· μάνε - μάνε σᾶς κολυνοῦν τὰ κουδούνια...

Ἐγώ, μιὰ φορά ήσθε στὸ σπίτι μαζὶ μὲ τὸ Σταυρότη ὁ γραμμικέας τοῦ Ῥηγοδικείου γιὰ δουλιά, καὶ μ' εἶπαν πῶς ηθελαν' ἀπαρατήσω τὸν ἄντρα μου, πούνται τάχυ γέρος, καὶ νὰ πάρω ἔκεινον... Μὰ σ' ἐμένα δὲν κολνοῦν... "Ο, τι κι' ἀν ποῦν, τὰ ζεύδι τους τρέψω... Καθάριος οὐρανὸς ἀστραπὴ δὲν φοβάται! Γέρος εἶναι... μὰ ἐγὼ τὸν τιμῶ καλλίτερα ἀπὸ νέον!..."

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡ Σταυράτενα θύμωσε πάλι, σήκωσε τὰ μυτογυάλια ψηλὰ στὸ γλέφαρο, ἔρριζε τριγύρω φλογεραίς μυτικίς καὶ μὲ τὴν ἀπαλάμη ἀνοιχτὴ φοβεροίζε ὅλον τὸν κόσμο.

Σιωπὴ ἀκολούθησε τὰ λόγια τῆς. Αὐτὴ μὲ τὸ κεφάλι ὅρθιο καὶ φοβερό, ἡ ἄλλας, μάννα καὶ κόρη, φοβισμέναις κρατοῦσσαν τὴν ἀνυπνοή τους κ' ἔσκυφταν, σὰν κορίτσια ποῦ τάξεις στὸ σκολεῖο ἡ δυσκάλη τους.

Τέλος ἡ κακομοῖσα ἡ Μυγδαλὶὰ ἔκοψε τὴ σιωπὴ κ' εἶπε:

— "Ολα καλά, κυρὰ Σταυράτενα, καὶ οὔτε καὶ τὸ ξύλο μὲ πειράζει, οὔτε τὰ ἀστηρικά λόγια. Ἀπ' αὐτὰ κ' ἐγὼ δὲν σκιάζομαι, γιατὶ ὁ κόσμος μᾶς ξέρει πῶς εἰμαστε πολὺ τίμιαίς. Τὸ κρυστί, αὐτὸ μᾶς βλάβει. "Ας ἔκοψε τὸ κρυστί, κι' ἀς ἔπαιρνε τὴ μισή μου ζωή. "Οντας δὲν πγιῇ, εἶναι καλός οὔτε μιλάει, οὔτε ξύλο, οὔτε τίποτα· οντας τὸν Βάλη τὸ διάσολο μέσα του, θρησκεῖς, δὲν είναι ὁ ίδιος· ὅ,τι τὸν πάρη τὸ κεφάλι του, λέει· ὅ,τι Βροῆ μπροστά του, ἡ γυαλὶ ἡ πιάτο, ἐννοεῖ νὰ τὸ σπάσῃ... Κι' ἀν τὸν ἀντισταθοῦμε, ἀλλοίωσον στὴ ράγη μας... Δὲν λέγονται!"

Καὶ γιὰ νὰ τὰ βεβκιώσῃ κ' ἡ μαννάκη τῆς, ἀναστέναξε βεθεὶὰ - βαθεὶὰ κ' εἶπε:

— "Αγ! εἶναι μιὰ βδομάδη καὶ δὲ λέει νὰ μ' ἀφήσῃ τὸ πλευρό μου ἀπ' τὴν κλωτσιά του... νὰ δψεται εν ἡμερᾳ κρίσεως!

— 'Ακοῦστε' ἐμένα, εἶπε τότες ἡ Σταυράτενα, σὰν στρατηγίνη τοῦ παληροῦ κατισσοῦ, ποῦ 'τοιμάζεται νὰ χτυπήσῃ τὸ κάστρο τοῦ ἔγχτοῦ. Εέρω ἔνα γιατρικὸ γιὰ τὸ κρυστί τὸ χέλι. "Εἴω ἀκούστα μου πῶς ὅποιος πχιῇ αἷμα ἀπὸ χέλι, παρατάει τὸ κρυστί. Τὸ ἀνδιάζει καὶ δὲ θέλει οὔτε νὰ τὸ δῆ στὰ μάτια του. Νὰ βρῆτε ἔνα χέλι, νὰ τὸ σφάξετε, νὰ πάρετε τὸ αἷμά του, νὰ τὸ ἀνακατέψετε μὲ τὸ κρυστί, καὶ νὰ τὸ δώσετε νὰ τὸ πχιῇ. Δὲν εἶναι κάνα πρᾶμακ δύσκολο. "Αλλη ἐλπίδη μὴν ἔχετε. Τὸ μυλόρρεμα καταιθάζει χέλια. Πέστε τοῦ Μιγαλιοῦ, τοῦ μυλωνᾶ, νὰ σᾶς πιάσῃ ἔνα ζωντανὸ καὶ νὰ σᾶς τὸ δώσῃ, νὰ πάρετε τὸ αἷμά του. Μπορεῖτε νὰ τοῦ ζητήξητε μονάχα αἷμα, ἀλλὰ νὰ μὴ σᾶς γελάσῃ κι' ἀντὶς ἀπὸ χέλι σᾶς δώσῃ

ἄλλο χίμα, γι' αὐτὸς εἶναι καλλίτερον νὰ τὸ πάρετε ὅλακερο, καὶ τὸ κρέας του, ἀν θέλετε, ὕστερον τὸ ψένετε καὶ τὸ τρώτε. "Αν γιγιατρευτῇ μὲ τὸ χέλι, καλά: εἰδεμή, ἄλλο γιγιατρικὸ δὲν ὑπάρχει. "Ενα πράμικα εἴναι μονάχη ... Μερικὰ χέλια βγαίνουν ἀπ' τὴν γούρνη τους κάποτες κι' ἀνταμφόνονται μὲ φείδια. Τὰ παιδία τους γεννιῶνται μολυσμένα ... Τί τὰ θέλετε, τὸ φειδόπιασμα κάνει ἀσκητική ἐνέργεια ... Ο Θεὸς νὰ φυλάχῃ, μεθάξει ὁ ἀνθρώπος γιωρτὶς κρασί καὶ δὲν ζεμεθάξει ποτές ...

πος γνώσις κρατεί ωστε να μεταβούν τα πάντα.

— "Αμέρικηνος είναι πωδή υπηρέτης πάντα μεθυσμένος, εἰπαν μὲν αὐτὸς γνώσην καὶ διάλογον γνωστικής. Εμεῖς θὰ πάμε στὴν τύχην. Θὰ δοκιμάσουμε κι ὅτι θέληται ο Θεός. Τί διάτανο, σὲ ψῆσε θὰ τύχην τὸ φειδόπικασμα;..."

★ ★

"Ολυκά έγιναν ταχύτικά. Η Μυρδαλίδη, για πρόσφατι, πήρε άλεσμα και πήγε στὸ μύλο ν' ἀλέσῃ αὐτὸ τὸ ζέερε κι' ὁ Πέτρος· μήπως θήτων κρυψθῇ μήπως θήτων παρόκενο πῶς πήγε στὸ μύλο, κροῦν παγχίνουν γυναικεῖς καὶ καὶ μὲ ἀλέσματα; Ο μύλο, κροῦν παγχίνουν γυναικεῖς καὶ καὶ μὲ ἀλέσματα; Ο μύλωντες, ἀν καὶ γῆρας, θήτων δύως τίμιος ἀνθύωπος καὶ κανεὶς δὲν έχεις γι' αὐτὸν κακὸ στὸ νοῦ του.

"Αυτοὶ ἔφτισε, τοῦ εἴπε οὐκ τὰ διατρέχοντα καὶ τὸν παράχλεσε νὺν τῆς πιάση ἔνα γέλι ἀπ' τὸ ρέμα καὶ γιὰ τὸν κόπο του θὰ πληρωθῇ μὲ τὸ παραπάνω.

Ἐκεῖνος τὴν λυπήθηκε κατάκυρροι καὶ καθὼς αὐτὴ τοῦ ἀνοίξε-
τὴν καρδιάν της, ἔτσι κι' αὐτὸς τὴν σπλαγχνίστηκε καὶ τῆς ὑπο-
σγέθηκε νὰ τῆς τὸ πιάση γωρίς πληρωμή μόνον που ἤταν
κατασφεγγίὰ ἐκείνη τὴν βρούδια καὶ τὰ γέλια δυσκολοπιάκονταν
κι' ἐν γέθελε νὰ πάῃ τὴν ἄλλη. Αὐτὸς θὰ πῆ καρδιὰ μυλωνᾶ...

Κατὰ δύστυχίν, ή ἀστροφεγγιὰ βάσταξε πολλαῖς βρυδαῖς, τὸ γέλιον πιάνονταν, κ' ή καῦμένη ή Μυρδαλιὰ ἀναγκάστηκε νάπέλη πελλαῖς φοσσαῖς στὸ μύλο.

παγή πολλακις φορεις στο μυρο.
Στὸν Πέτρο δὲν ἀρεσαν αὐτὰ τὰ σύρτα - φέρτα καὶ τοῦ μπῆ-
καν ψᾶλλοι στ' αὐτιά. "Ἄγντε καὶ νὰ ἰδοῦμε ποῦ θὰ βγῆ αὐτὴ
ἡ δουλιά! Ο Πέτρος δὲν εἶναι κανένα κορσίδο! Φοξεῖ τὸ μου-
στάκι γιὰ τιμὴ καὶ σχῆμα γιὰ μοσσιά!

Μὰ πῶς οὐκ τὰ βργάλη πέρι μὲ δύο γυναικία στόματα ποῦ τοῦ λέγουν γῆικα φέματα, πότε πῶς γάλασσε ἡ φτερωτὴ τοῦ μύλου, πότε πῶς λιγόστεψε τὸ νερό, καὶ πότε πῶς δὲν εὑρίσκει σειρά τὸ δικό τους ἀλεσματικό ...

Τέλος γιὰ νὰ σωθοῦν τὰ πρεγάματα τῆς Μυρδαλίδης καὶ ἡ
ὑποσήμια τοῦ ἀνταρτοῦ τῆς, ὃντας ὁ Θεὸς καὶ πάντας τὸ γέλοι.

Ο Μιγχλιός, σὰν καλὸς τεργίτης, τάσσεται σὲ μία στάμνη μὲ γλυκό νερό καὶ κατὰ τὸ λόγο του τὸ χάριτε στὴ Μυγδαλιά, ἥποι τῆς εὐγήθηκε καλὴ ἐπιτυγίκι.

Μὲ τὶ χρῆ τὸ κουβάλησε σπίτι τῆς ἡ Μυγδαλιά! Καὶ μὲ τὶ καρδιογύπτι τὴ δέγτηκε ἡ μάννα τῆς! Μπᾶ! Νὰ συγωρεοῦσι τὰ πεθαμένη του καύμενου τοῦ Μιγχλιοῦ ἃς εἶναι καλὸς ὁ ἄνθρωπος, κοπίασε τόσης βραδιάς ὅσο νὰ τὸ πιάσῃ ... καὶ τὶ μεγάλο γέλι! ... δὲ σηκώνεται ἡ στάμνη ἀπὸ τὸ βάρος.

Ο Πέτρος δὲ, ἦταν ἀκόμη ἐργομένος ἀπ' τὸ καρενεῖο, ὁ πυληγάνθρωπος κάθεται καὶ μπεκοροπίνει μὲ τὴν πυρέα του ὡς τὰ μεσάνυχτα γιὰ νάρθη πάλι τύφλα στὸ μεθύσιο καὶ νὰ κάνῃ τὰ ίδια ... "Αμ δέ! σύμτακν πλιὰ τὰ βάσκανά τους! ὡς τῷρα ἔκκνε τὰ κέρια του καὶ τῆς θύρας καὶ τῆς γυτυποῦσε ... Τῷρα πάνε! τὸ βοῆκι τὸ γιατοικό ..." Στέρεα ἀπὸ λίγη ὥρα ἡ Πέτρος οὐ εἶναι στὴν ἔξουσία τους. Οὐ διορθωθῆ καὶ οὐ κόψῃ τὸ κορυτί! Οὐ γένη καλός, ὅπως ἦταν, ὅντας τὸν ἐπιωτογνώριταν σωστὸ ἄνονάκι.

Η Μυγδαλιά θυμάται τὴς καλαίς μέραις ποῦ πέσασε μὲ τὸν Πέτρο, ὅντας ἦταν ἀκόμη δισικὸς καὶ πάσινε στὸ σπίτι τῆς γιὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ ξύλα ἢ γιὰ ἄλλη ὑπηρεσία. Θυμάται τὰ γλυκὰ λόγια του, τὰ πανγιδάκια του, τὰ γωρατά του. Θυμάται τὰ κουρσούμιάκια καὶ τὰ φιλάκια ποῦ τῆς ἔπαιξε στὰ σκοτεινὰ μὲ τόση πονηρία καὶ τέγγη. Θυμάται τὴν περτη μορφή του, τὰ καστανὰ μάτια καὶ τὸ στολματέο μουστάκι του, τὸ στόμα του τ' ὀλόγλυκο μὲ τὰ παχεῖα καὶ κόκκινη γείδια ... τὰ στήθια του ὅλο τρέγκα ..

Μὰ μυστικὴ γλώσσα γεμίζει τὴν καρδιά τῆς ἄγια, Παναγίτσα μου, κάνε τον πάλι σὰν πρῶτη!

* * *

Μετὰ φόβου Θεοῦ ἀδειάσαν τὸ νερὸ τῆς στάμνης κ' ἔθγαλαν λίγο - λίγο τὸ γέλι. Φτωχὸ γελάκι! Τὸ λευτέρωσαν τάχι, ὅπως λευτερώνουν τὸν κατάδικο, ὅντας τὸν πᾶν στὴν καρμανιόδλα.

Τέσσερα γέραια τὸ ἀδραξαν δυνατὰ καὶ τῶσφαξαν ἀλύπητα, σὰν ἄρνακι τῆς Πασγκλιάς.

Μὲ τὶ προσογή σύναξαν τὸ κίμά του! Καὶ μὲ τὶ λαχτάρι εἰδίκη στὸν πάτο τοῦ ποτηρίου τὸ κόκκινο γιατρικό! Ήδε γυτύπης ἡ καρδιά τους!

Μὰ μέσα στὴν τόση γκρέ, λὲς κ' εἶναι κατάραι ἀπὸ Θεοῦ νὰ μὴ βρίσκεται στὴ γῆ γκρέ δέγκως λύπη, ἵνας κρυφὸς φόβος κου-

ποδένει τὴν ψυχή τους καὶ κρύος ἴδρωτας βρέχει ψηλὰ - ψηλὰ τὰ γλέφρα τους.

— Μήν τύχη κ' εἶναι φειδόπικσμι; ...

Δὲν τολμοῦν ὅμως καὶ νὰ τὸ ξεστομίσουν, καὶ φάνονται σὰν νὰ προσεύχωνται μυστικά, κ' ἔτσι δίνουν θάρρος στὴν καρδιά τους.

— Τί διάτανο, σὲ μᾶς θὰ τύχη τὸ φειδόπικσμι; ...

Ζεστὸ - ζεστὸ ἀκόμη τὸ αἷμα, τῷρριξαν στὴ μποτίλια μὲ τὸ κρασί καὶ τάνακάτεψαν δυνατά. "Αγ! πότε νάρθη ὁ Πέτρος νὰ πχιῇ ν' ἀφήσῃ τὸ πιοτί, κύτο ποῦ φέρνει στὸ σπίτι τὴ γκρίνα καὶ τὴ δυστυχία ...

'Αφοῦ τὰ ἑτοίμασκαν ὅλα, ἔβαλαν τὸ νεκρὸ γέλι πάλι στὴ στάμνα καὶ τὴν ἐστησαν στὴ γωνιά. Γνωστικαὶ καὶ πονηροῖς γυναικεῖς. Σὲ κάθε ἄλλο μέρος εἶχαν φόρο νὰ τάρθη ὁ Πέτρος μόνο στὴ στάμνα δὲν πλησίαζε ... "Αγ, μὲ τί δρεσει; θὰ τὸ φάγουν αὔριο, μάννα καὶ θυγατέρα! Τὸ αἷμα θὰ γατρέψῃ τὸν ἄντρο, τὸ κρέας θ' ἀναπάψῃ γυναικαὶ καὶ πεθερά. "Ετσι; θὰ γίνουν δυὸ δουλικὲς μαζί. Τί καλὰ πέκχαμε ὁ Θεὸς τὰ γέλια!

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νὰ σουτον, ὁ Πέτρος μεθυσμένος στουπὶ. 'Απ' τὴν πόρτα ἀργεῖψε τὴς φωναίς. "Ολα τὸν φτιγούν· ή Μυγδοκλιὰ ἀργησε νὰ τὸν χνοίξῃ, ὁ λύχνος δὲν φέγγει καθορά, τὸ σπίτι εἶναι ἀσκούπιστο ... Βέβαια, ὅλα καθησιὸ καὶ κουβέντα ... ὡς τώρα εἴγχαμε τὸ μύλο, τώρα ποιός ξέρει ποῦ παίρνουν ἡ κυράδες ἀέσι; ... Καλὸν δρόμο ἀργίσανε, μὰ ἔννοια τους κι' ὁ Στεφανῆς ἐδῶ εἶναι ...

Στὰ λόγια κύτα πλησίασε τὴ μποτίλια μὲ τὸ κρασί· ή δψι; τῆς τὸν ἔχαροποιήσε· γέμισε ἔνα ποτῆρι; καὶ τῷρριξε ὡς τὸν πάτο.

Μιλιὰ ἔκειναίς.

Μπᾶ! παράξενο πρᾶμα! 'Ο Πέτρος εἶπε τόσα λόγια, κι' αὐταὶς οὔτε λέξι. Τί συμβαίνει ἀπόψε; Τὴς κύτταξε μὲ ύποψία. Σὲ καλό μᾶς! Κάτι τρέχει.

'Η Μυγδοκλιὰ ὅλο συλλογὴ ἑτοίμασε τὸ τραπέζι; κ' ή μάννα τῆς τὸν κυττάξει λοξὰ γίὰ νὰ μαντέψῃ τὴν ἐνέργεια.

Μόνο ή γάτα τους, μιὰ ὥραιά ἀσπρη γάτα, νικουρίζει δυνατὰ καὶ ἀνήσυχη μαρτίζει δεξιὰ κι' ἀριστερά.

'Η γρηὰ ἔννοιωσε τὰ βρώμικα καὶ θέλησε νὰ τὴν κυνηγήσῃ, μὰ ή γάτα πλιὸ γλύκηρη, σίγτηκε στὴ στάμνα μὲ δρυὴ καὶ τὴν ἔσπασε.

Εύτὺς ἔνα ώραιο τετραπάρδαλο γέλι, παχὺ - παχύ, κύλισε ἀπὸ μέσα ἀπ' τὰ τσαγκλιὰ καὶ ξαπλώθηκε στὸ πάτωμα.

'Η γυναικεῖς μαρμάρωσαν.

'Ο Πέτρος μ' ἔνα πήδημα τ' ἀρπάξε.

— "Ετοι αι"; μαύγκαριζε σὰν θηρίο που λαθάνει τὸ πρῶτο χτύπημα του κυνηγοῦ.

Γύριζε τὰ μάτια του ἀπ' τὴν μία στὴν ἄλλη κι' ἀφοίζε. Τώσαξ ξηγοῦσε τὰ πάντα. Ή γυναικά του ἔχει ἀγκυρητικοὺς καὶ τὴς φέροντους χέλικ! αὐτὰ ἦταν τὰ τρεχόματα του μύλου. Γι' αὐτὸς τοῦ λουφάζαν ἀπόφε. Εἴγχαν λεωφορέντη τὴν φωληρά. "Ατιμακις! τοῦ λουφάζαν ἀπόφε.

Τῶσφιζε τότε δυνατὰ ἀπ' τὸ λκιμὸ καὶ τὴς ἀργεψε μ' αὐτὸς στὸ κεφάλι, στὰ μούτρα, στὴς πλάταις, παντοῦ. Λέσ κ' ἔπαιζε τὴν πάλκη στὸν πόλεμο. Ή ταλαπωραῖς δὲν πρόφτανχν οὔτε νὰ μιλήσουν, οὔτε νὰ φύγουν.

"Εδωκε - έδωκε, ὅσο ποῦ ἔλυωσε τὸ γέλι καὶ δὲν ἔμεινε παρὰ μόνο ὅσο χωροῦσε στὴν χοῦφτά του.

"Εκείνας, πεσμένας καταὶ, ἔσκουζαν δυνατά.

Αὐτὸς τυφλωμένος ἀπ' τὴν ζήλια καὶ μεθυσμένος ἀπ' τὸ κοκσί, πέταξε κατεπάνω τους καὶ τὸ τελευταῖο κομμάτι του γέλιον, ἀρπάξε τὴν σκουφία του, τὸ μόνο ἔπιπλο ποῦ ἔξουσικζε μέσα στὸ σπίτι κι' ἀπὸ 'δῶ πᾶν κι' ἄλλοι.

"Εφυγε γιὰ νὰ μὴν ξαναγυρίσῃ.

— Στὸ διάβολο κι' ἀκόμη παρέκει! εἶπε ὅντας θρήνε στὸν έκυτό της κ' ἐσηκώθηκε τοικλίζοντας ἡ πεθερά του.

"Η Μυγδαλία ἀπ' τὸν πόνο ἔπιασε τὰ νεφρά της μὲ τὰ δύο της χέρια καὶ μὲ κλάματα εἶπε:

— "Ολο ἡ Σταμάτενα τὰ φταιεις αὐτά. Ή στρίγγηλα ἀπ' τὸ Θέο νὰ τώθοη... αὐτὴ καὶ τὸ γέλι της... ὁ τρισκυτάρατος!

Καὶ ύστερ, ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἡ γυγάλ Παντελίνη, πικραμένη, εἶπε στὴν κόρη της:

— Θὰ ἦταν φειδόπικστη, μαρή... Τι δίβετανο, σὲ μῆς πῆγε νὰ τύχῃ; ...

(Ἐν Τσαγκαράδᾳ 1903).

ΓΕΩΡΓ ΑΔΡΑΚΤΑΣ

Διακριτικὰ σημεῖα

ΣΑΝ ίδης ἔνα νέον καὶ μίαν νέαν, ὅταν περιπατοῦν, νὰ κρατιοῦνται ἀπὸ τὰ χέρια, σημεῖον ὅτι εἶνε ἐρωτευμένοι. — "Αν περιπατοῦνται μπράτσο, θὰ εἶνε βέβαια ἀρραβωνιασμένοι. — "Αν δημιεί βαδίζουν, εἰς τὴν περιστασιν δύο βγιμάτων, ἐκείνη εἰς τὴν μίαν κ' ἐκεῖνος εἰς τὴν ἄλλην πενθρούμιου, αὐτὸς πλέον ἔξκπαντος θὰ εἶνε... νυρφευμένοι!"